

MIÉRT NEM BÍRHAT PÉNZÜGYI FELELŐSSÉGGEL A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA?

BERNÁTH LÁSZLÓ
PÉNZÜGYI DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK
ÉS A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA WORKSHOP
ELTE IK CLC
2024.04.12

NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT
AND INNOVATION OFFICE
HUNGARY

PROGRAM
FINANCED FROM
THE NRDI FUND

Alapfogalmak és alapfeltételek

NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT
AND INNOVATION OFFICE
HUNGARY

PROGRAM
FINANCED FROM
THE NRDI FUND

Jelenlegi technológiával elkészíthető mesterséges intelligencia természete

- **Mesterséges intelligencia:** algoritmus, amely a bemeneteket felhasználva valamilyen logikai/matematikai szabályra támaszkodva kimeneteket alkot.
 - Különlegesség: nagy mennyiségű adatot tud használni bemenetként, hatalmas számítási kapacitás áll rendelkezésére, bonyolult a szabály, amely alapján dolgozik, és sokszor maga képes metaprogramok segítségével változtatni azon, hogy egyes esettípusokban pontosan milyen algoritmust használ.

Jelenlegi technológiával elkészíthető mesterséges intelligencia ontológiája

- A jelenlegi mesterséges intelligenciát működtető számítógép ontológiailag nem különbözik egy számológéptől. Valójában egy nagy számológép, amely bonyolult számításokat végez el iszonyatos mennyiségben.
- Ezért ami ontológiailag igaz, egy számológépprogramot futtató számítógépre, az ontológiailag igaz egy mesterséges intelligenciát futtató számítógépre.

Valós (Faktuális és Konceptuális) vs. Fiktív tulajdonságok

- **Valós tulajdonságok:** azok a tulajdonságok, amelyek egyes dolgok rendelkeznek
 - **Faktuális tulajdonságok:** azok a tulajdonságok, amelyek egyes dolgok rendelkeznek attól függetlenül, hogy mit gondolunk, hiszünk, miben egyeztünk meg.
 - **Konceptuális tulajdonságok:** azok a tulajdonságok, amelyekkel az egyes dolgok azért rendelkeznek, mert mindig így gondolunk rájuk, abban egyeztünk meg, hogy rendelkezik vele
- **Fiktív tulajdonságok:** Olyan tulajdonságok, ahol mindent megteszünk, ami ahhoz kell, hogy egy konceptuális tulajdonságot hozzunk létre, de a szóban forgó tulajdonság valójában faktuális tulajdonság

Felelősség

- Oksági felelősség: S akkor okságilag felelős E esemény bekövetkezéséért, ha okságilag kellő mértékben hozzájárul E bekövetkezéséhez.
- **Normatív felelősség**
(morális/jogi/episztemikus/politikai stb): S akkor felelős valamilyen normatív értelemben E esemény bekövetkezéséért, ha elvben rendelkezhet valamilyen normatív értelemben kötelezettséggel E esemény bekövetkezésének biztosításáért.

Faktuális és konceptuális felelősségtípusok

- Faktuális felelősségtípusok: morális felelősség – mert nem elfogadható a korlátozatlan morális relativizmus (nem tűnik helyesnek azt mondani, hogy ha például egy kultúra morális rendszere morálisan felelősnek kezeli a késeket vagy a csecsemőket, akkor morálisan felelősek). Ugyanezért az episztemikus felelősség is alighanem faktuális
- Konceptuális felelősségtípus: például a politikai felelősség.
- Úgy veszem, hogy a jogi felelősség faktuális, mert szerintem az emberi jogoknak faktuálisnak kell lenniük, illetve azért, mert értelmetlen a teoretikus vita az MI jogi felelősségéről, ha a jogi felelősség nem faktuális (ha konceptuális, akkor az MI-nek akkor van jogi felelőssége, ha erről megegyezünk).

Felelősség és a tudatlanság mint mentség

- **Normatív felelősség** (morális/jogi/episztemikus/politikai stb): S akkor felelős valamilyen normatív értelemben E esemény bekövetkezéséért, ha elvben rendelkezhet valamilyen normatív értelemben kötelezettséggel E esemény bekövetkezésének biztosításáért.
- **Tegyük fel:** S-nek számára nincsenek olyan elérhető indokok, amelyek alapján elég jó oka lenne elfogadni azt, hogy E esemény biztosítása számára kötelező → Igazolható az, ha S nem hiszi el, hogy rendelkezik K kötelezettséggel → S-nek szabad úgy cselekednie, mintha K nem lenne kötelező → **S mentesül K követésének kötelezettsége alól.**
- Ha S elvi okokból minden kötelezettség betartása alól mentesül, akkor S nem rendelkezik semmilyen felelősséggel.

Genuin, kvázi-tabu és az Obligatory Closure Principle

- **Genuin Tabu:** K kötelesség genuin tabu S számára, ha K kötelesség betartásának elfogadására semmilyen indoka nincs S-nek.
- **Kvázi Tabu:** Ha S számára elérhetőek indokok valamely tekintély követésére vonatkozóan, és a szóban forgó tekintély előírja K-t, de ezen kívül semmilyen más indok S számára nem elérhető K követésére vonatkozóan.
- **Obligatory Closure Principle:** Ha egy K kötelesség S számára önhibáján kívül csakis Genuin Tabuként érhető el, akkor S mentesül K kötelesség alól. Ha S számára egy Genuin Tabu követését csak egy másik Genuin Tabu indokolja, akkor ugyanez a helyzet, mert végső soron semmilyen indoka nincs S-nek egyik kötelesség betartására sem.

A Fenomenális tudatosságból vett érv az MI-felelősséggel szemben

Az érv alapszerkezete

- 1) Az MI számára minden kötelesség csak mint Genuin Tabu elérhető.
 - 2) Egy olyan entitás, amely számára minden kötelesség csak mint Genuin Tabu elérhető, elvi okokból mentesülnek minden kötelességteljesítés alól.
 - 3) Azok az entitások, amelyek elvi okokból mentesülnek minden kötelességteljesítés alól, nem rendelkeznek (valódi) felelősséggel.
- K) Az MI nem rendelkezik felelősséggel.

Az MI számára minden kötelesség csak mint Genuin Tabu elérhető.

- a) Az MI nem rendelkezik fenomenális tudatossággal
- b) Ami nem rendelkezik fenomenális tudatossággal, annak a számára minden kötelesség csak mint genuin tabu elérhető.

K: Az MI számára minden kötelesség csak mint Genuin Tabu elérhető.

Ami nem rendelkezik fenomenális tudatossággal, annak a számára minden kötelesség csak mint genuin tabu elérhető.

- i. Egy genuin tabu csak akkor válhat érthető kötelességgé vagy relatív tabuvá, ha a kötelesség követésének a szükségessége a cselekvő számára elvben megindokolható (részben) olyasvalamivel, amiről önmagában érthető, hogy miért jó vagy rossz.
- ii. Csakis a fenomenális minőségekről érthető önmagukban, hogy miért jók vagy rosszak (öröm, fájdalom, szabadságtapasztalat stb.).
- iii. Csak az rendelkezik fenomenális minőségekkel, amelynek van fenomenális tudata.

K: Ami nem rendelkezik fenomenális tudatossággal, annak a számára minden kötelesség csak mint genuin tabu elérhető.

Csakis a fenomenális minőségekről érthető önmagukban, hogy miért jók vagy rosszak (öröm, fájdalom, szabadságtapasztalat stb.).

I. Ha egy dolog és a kvalitatív minősége között episztemikusan kontingens a kapcsolat, akkor önmagában nem érthető, hogy az adott dolog miért rendelkezik azzal a kvalitatív minőséggel, amivel.

II. Csakis a fenomenális minőségek rendelkeznek episztemikus szükségszerűséggel azzal a kvalitatív minőséggel, amivel.

K) Csakis a fenomenális minőségekről érthető önmagukban, hogy miért jók vagy rosszak (öröm, fájdalom, szabadságtapasztalat stb.).

Q.E.D.

**A fenomenális tudatossággal nem rendelkező MI
nem rendelkezhet semmilyen valós felelősséggel**

NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT
AND INNOVATION OFFICE
HUNGARY

PROGRAM
FINANCED FROM
THE NRDI FUND

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

NATIONAL RESEARCH, DEVELOPMENT
AND INNOVATION OFFICE
HUNGARY

PROGRAM
FINANCED FROM
THE NRDI FUND